

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ

Збірник матеріалів

**XXVI підсумкової науково-практичної
конференції викладачів**

22 лютого 2024

Київ 2024

УДК 061.3(063)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XXVI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. М.В. Трофименка. Київ: МДУ, 2024. 406 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол № 11 від 22.04.2024)

Редакційна колегія:

Голова Трофименко М.В., ректор МДУ, кандидат політичних наук, професор;

Члени редколегії Балабаниць А.В., доктор економічних наук, професор;
Безчотнікова С.В., доктор філологічних наук, професор;
Булатова О.В., доктор економічних наук, професор;
Задорожня-Княгницька Л.В., доктор педагогічних наук, професор;
Іванець Т. М., голова Ради молодих вчених МДУ, кандидат політичних наук;
Константинова Ю. В., кандидат історичних наук, доцент;
Омельченко В.Я., доктор економічних наук, професор;
Павленко О.Г., доктор філологічних наук, професор;
Романцов В.М., доктор історичних наук, професор;
Сабадаш Ю. С., доктор культурології, професор;
Тарасенко Д. Л., доктор економічних наук, професор;
Толпежніков Р.О., доктор економічних наук, професор.

Збірник містить матеріали XXVI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 22 лютого 2024 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, екології, кібербезпеки, документознавства, культурології, журналістики, філології, літературознавства, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

СЕКЦІЯ

«ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ СПРИЯТЛИВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ»

Голюк Оксана,
кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки та освіти
Маріупольський державний університет

Задорожна-Княгницька Леніна,
доктор педагогічних наук, професор, декан психолого-педагогічного факультету
Маріупольський державний університет

ВИВЧЕННЯ ДОСВІДУ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН ЯК ЧИННИК ВДОСКОНАЛЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

В сучасному світі дефіциту позитивних соціально-емоційних навичок серед дітей дошкільного та молодшого шкільного віку породжує потребу у спеціалізованій підготовці вчителів. Вирішення цієї проблеми стає невід'ємною частиною стратегії розвитку освіти в Україні, оскільки в контексті формування громадянського суспільства та розвитку особистості молодших поколінь важливою стає не тільки передача знань, але і сприяння їхньому емоційному та соціальному розвитку.

Для досягнення цієї мети важливо використовувати вже існуючий європейський досвід у цій царині. Спрямовання уваги на найкращі практики та методики, що вже успішно впроваджені в європейських країнах, може допомогти українським закладам вищої освіти піднятися на новий рівень якості навчання та підготовки вчителів. Адаптація та інтеграція цього досвіду в українські реалії є ключовою для забезпечення ефективності педагогічного процесу та підвищення якості освіти в цілому.

Соціально-емоційна освіта ґрунтується на важливих психологічних теоріях, що визначають вплив емоційного та соціального розвитку на когнітивні функції дитини. Теорія емоційного інтелекту, запропонована Деніелом Гоулманом, та теорія соціального навчання Альберта Бандури є ключовими визначеннями для розуміння та розвитку соціально-емоційних аспектів в освітньому процесі. Дослідження [1-3] показують, що емоційний розвиток дитини впливає на її здатність до навчання та соціальної адаптації. Вивчення

європейського досвіду у сфері соціально-емоційної освіти є важливою складовою для вдосконалення підготовки майбутніх педагогів в Україні.

Європейські країни, такі як Фінляндія, Норвегія та Нідерланди, визначають нові стандарти у впровадженні соціально-емоційної освіти. Зокрема, вони акцентують на інтеграції цих аспектів у загальну освітню програму та створенні оптимальних умов для розвитку особистості кожного учня, враховують комплексність індивідуального розвитку та формування особистості.

Фінляндія відома своєю передовою системою освіти, яка включає в себе ефективні стратегії соціально-емоційної освіти для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Ось кілька аспектів досвіду організації соціально-емоційної освіти в Фінляндії:

1. Інклюзивність та сприйнятливий середовище. Акцентується увага на створенні інклюзивного середовища, де всі діти відчують себе прийнятими та важливими. Учителі взаємодіють із своїми учнями, створюючи атмосферу, яка сприяє розвитку соціальних навичок та емоційного благополуччя.

2. Акцент на гру та взаємодію. Вихователі використовують гру як основний засіб для соціально-емоційного розвитку. Гра допомагає дітям розвивати співпрацю, комунікаційні вміння та вміння вирішувати конфлікти. Діти вчаться впізнавати конфліктні ситуації та знаходити позитивні шляхи їх вирішення. Програми надають інструменти для ефективного управління конфліктами та побудови мирних відносин.

3. Програми соціально-емоційного навчання. В навчальних програмах передбачені уроки та програми з розвитку соціально-емоційних навичок. Ці програми спрямовані на вивчення емоційного розпізнавання, розвиток емпатії та навичок вирішення конфліктів.

4. Співпраця та комунікація. Учні вчаться ефективно співпрацювати, висловлювати свої думки та почуття, слухати інших та будувати позитивні міжособистісні відносини. Програми розвивають комунікаційні навички, які є важливим аспектом соціально-емоційного навчання.

5. Система підтримки. Вчителі та психологи вшановують індивідуальні потреби кожної дитини та надають необхідну підтримку. Для тих, хто потребує додаткової уваги, створюються індивідуалізовані плани. Учні навчаються ефективно впоратися зі стресом та труднощами, розвиваючи стресостійкість та позитивний підхід до вирішення проблем.

6. Робота з батьками. Важливим елементом є партнерство з батьками. Школи та дитячі садки активно співпрацюють з батьками, надаючи їм інформацію та рекомендації щодо підтримки соціально-емоційного розвитку в домашніх умовах [1-3].

Підготовка вчителів для здійснення соціально-емоційного навчання дітей відбувається в рамках вищих навчальних закладів, таких як університети чи педагогічні

коледжі. До освітніх програм підготовки вчителів включаються спеціальні курси та предмети, присвячені розвитку соціально-емоційних навичок дітей. Ці курси можуть включати в себе теорії розвитку, методи педагогічної роботи з емоціями, стратегії роботи з конфліктами та інші аспекти соціально-емоційного навчання.

Важливий акцент в освітніх програмах робиться на практику та стажування. Майбутні педагоги зазвичай здійснюють стажування та педагогічну практику в різних навчальних закладах. Під час цих практик вони мають можливість застосовувати свої знання щодо соціально-емоційного навчання в реальних умовах.

Навчання у закладах вищої освіти передбачають можливість вибору додаткових курсів або участь у семінарах, що спеціалізуються на соціально-емоційному навчанні. Це дозволяє студентам поглибити свої знання та отримати конкретні інструменти для роботи з дітьми у цьому напрямку.

Європейські освітні заклади активно включають у програми навчання передовий досвід вчителів та експертів у галузі соціально-емоційного розвитку. При цьому великого значення має постійне оновлення освітніх програм та навчальних планів, враховуючи сучасні вимоги та відкриття у галузі соціально-емоційного навчання. Студентам та вчителям постійно надається методична підтримка з ефективних методів соціально-емоційного навчання, що включає в себе матеріали, книги, відео та інші ресурси. Загалом, підготовка вчителів враховує теоретичні знання, практичний досвід та використання передових методик роботи з соціально-емоційним розвитком дітей.

Українські педагоги стикаються з рядом викликів у процесі впровадження соціально-емоційної освіти дітей. Серед них – нестача відповідних педагогічних кадрів, відсутність стандартів та критеріїв оцінювання, а також необхідність впровадження інновацій в освітній процес. Отже, міжнародна співпраця, обмін досвідом між українськими та закордонними педагогами, вивчення Європейських систем освіти з інтеграцією передового досвіду сприятиме покращенню якості соціально-емоційної освіти дітей в Україні.

Література

1. Cefai, C.; Bartolo P. A.; Cavioni. V; Downes, P.; Strengthening Social and Emotional Education as a core curricular area across the EU. A review of the international evidence, NESET II report, Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2018. 139 P.
2. Education in Finland [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL : <http://www.oaj.fi/pls/portal>
3. Survey on Social and Emotional Skills (SSES): Helsinki (Finland). 2021. – Режим доступу: URL : <https://www.oecd.org/education/ceri/social-emotional-skills-study/sses-helsinki-report.pdf>